MÚSICA NOSTRA
Vint anys de sa nostra música

Ferran Riera

La lenta però positiva evolució que ha viscut a Mallorca la música d'arrel tradicional durant els últims anys no es podria explicar sense l'existència de MÚSICA NOSTRA, Aquest grup, fundat el 1981, ha dut i duu a terme una tasca doblement important: la recuperació dels populars balls de bot com a fets participatius i festius, i la reinterpretació del riquíssim patrimoni musical de l'illa, amb un criteri que és, alhora, respectuós amb les arrels i contemporani amb les idees.

MÚSICA NOSTRA ha editat recentment el seu vuitè disc, *En directe!*, amb què el grup ha volgut reproduir en una grabació l'ambient que es crea a les seves actuacions a les places dels pobles i les ciutats mallorquins, on s'hi apleguen centenars de persones –les dones, majoritàriament– per ballar les seves tonades. Aquest fenomen respon al grau d'identificació col·lectiu que el seu repertori i també la seva actitud davant aquest repertori han assolit arreu de l'illa, un fenomen que té assegurada una continuïtat –que va córrer un greu perill– amb la diversitat de conjunts, agrupacions, rondaies i estols que hi ha aparegut seguint la seva empremta.

Però fins arribar a aquesta situació, actualment irreproduïble a Menorca i a les Pitiüses, així com a Catalunya i al País Valencià, MÚSICA NOSTRA ha hagut de superar un llarg camí, gens fàcil, que arrenca en plena transició política, quan a Mallorca hi havia molt poca gent que fes música tradicional al marge de les restes folkloricoturístiques de la Sección Femenina del franquisme, amb els músics vestits de pagesos i les ballarines, de pageses.

Amb un objectiu tan senzill com ambiciós, tornar al poble allò que era seu, i tornar-ho ben viu, MÚSICA NOSTRA va irrompre en

aquest panorama culturalment i musicalment erm per sembrar una llavor que, vint anys després, ja dóna fruits. D'aquella llavor i d'aquests fruits en parlen a continuació dos dels membres fundadors del grup: Miquela Lladó (principal compositora i lletrista, veu, guitarra i percussió) i Pep Toni Rubio (multiinstrumentista, luthier i membre també de XEREMIERS DE SA CALATRAVA, XIMBOMBA ATÒMICA i MESCLAT).

MIQUELA: Jo vaig començar a cantar quan tenia 19 anys, dins es moviment de sa Nova Cançó catalana. Hi vaig fer un disc [vegeu discografia], però de seguida vaig dedicar-me a altres coses. Me'n vaig casar, vaig anar a viure fora, vaig tenir tres criatures i em vaig desconnectar de sa música. I un bon dia que ja començava a sentir sa necessitat de fer alguna cosa més que dedicar-me als nens, me'n vaig anar a aprendre es ball de bot a s'Escola de Música i Dansa de Mallorca. Devia ser cap al 1979 o el 1980; allà vaig conéixer Pep Toni, Pep Rotger, Enric Busquets –tots tres futurs membres de MÚSICA NOSTRA– i Ignasi Casas. Tots hi eren, a s'escola.

PEP TONI: S'escola es va fundar el 1975. Va coincidir amb el moviment de renovació que hi va haver durant *sa transició*. Allò va ser un esclat, a Palma, i quan hi vam coincidir tots nosaltres, vam començar a assajar fora de ses hores d'escola, perquè hi vèiem més possibilitats de fer coses que no limitar-nos al que ens ensenyaven, a fer agrupacions. Nosaltres volíem un nivell musical més seriós, i cap al 1981 vam fundar MÚSICA NOSTRA.

MIQUELA: Sa idea era fer un grup que fes música mallorquina, i que estigués ben feta. Calia sortir de s'esquema de s'agrupació folklòrica. Calia fer música que fos exportable, amb cançons i temes ballables, oberta a sa possibilitat d'incorporar temes propis. Calia rompre amb els Coros y Danzas del Movimiento.

PEP TONI: A sa mateixa època, des del 1974 o 75, ja hi havia a Mallorca Biel Majoral, Biel Cargol, Sis Som, Maria del Mar Bonet, Marusa Cano... Va ser una temporada amb uns quants grups, que va acabar evolucionant a ses darreries dels 70 amb l'aparició de sa música folk ben entesa com a folk, no com a folklòrica.

MIQUELA: Llavors, Pep Toni es dedicava més a la recuperació dels instruments populars, i jo feia recerca de cançons, anava pels pobles amb sa casset, hi seia i escoltava sa gent que et contava moltíssimes batalletes i et cantava quatre cançons. Una altra cosa que també vam fer va ser agafar els temes més populars, els clàssics des repertori de sa música folklòrica, i donar-los es punt de ben arranjats, actualitzant-los una mica.

PEP TONI: Els problemes que teníem venien d'una altra època, quan es folk des poble es va convertir en un *quiero y no puedo*. Es folk havia sigut emprat com sa sarsuela per tal de fer una mena de *teatrillo parroquial*, amb sa seva estètica particular.

MIQUELA: La culpa va ser de sa Sección Femenina del Movimiento, que va destrossar ses autèntiques arrels de sa música folklòrica. En van fer una mena de pantomima, i a partir d'aquí sa gent va dir: «Idò, sa música i es ball popular són una altra història», i sa gent amb inquietuds va començar a rompre amb aquest esquema establert. Va ser llavors quan es van deixar de banda els vestits per anar a fer festa a sa plaça, i va començar a abandonar el format de les rondalles per donar pas a un tipus de grup que actuava més de tu a tu.

PEP TONI: A Mallorca, el sentit original de la música popular només es va conservar a una possessió de Sant Llorenç, on sota la dictadura es van mantenir com sempre ses tocades de mateixes i jotes. Hi havia un homo que tocava, i sa gent es posava a ballar tot es vespre, amb un bon glop de mesclat. Això era sa festa en es seu sentit més popular.

MIQUELA: Als pobles encara quedava qualcú que sabia fer una jota o una mateixa, però eren vistos com una cosa rara. Totes ses músiques, tots els costums que venien de fora ho van invadir tot. Les celebracions que es feien abans, on hi havia ball i es cantava, van ser arrossegades. La recuperació va anar molt a poc a poc, amb grups com Aliorna, Sis Som, Marusa Cano, i para de comptar. Després vam sortir MÚSICA NOSTRA, i hi van començar d'altres, com Calitxa, Coanegra...

PEP TONI: Jo crec que sa bomba, s'epicentre de tot moviment va estar a s'Escola de Música i Dansa. Després ha estat molt criticada, però no en deixa de ser un punt obligat de referència.

MIQUELA: Quant als balls, sí; quant a sa música, no. Sa gent va tenir l'oportunitat d'aprendre els punts per ballar. De sempre s'havia après a ballar mirant sa plaça, però llavors, sota el franquisme, sa gent no podia veure com era una ballada popular, una festa. L'únic que hi havia eren coreografies i muntatges de les agrupacions folklòriques que es dedicaven al turisme. En es moment que surten grups que fan aquesta música sense que calgui vestir-se de pagès, sense folklorismes, es quan sa gent veu que pot fer festa, ballar es ball de bot amb grup que toquen bé i sense necessitat de cap escenografia ni cap coreografia. Així és com es recupera es ball popular.

EL BALL DE BOT

PEP TONI: Es ball de bot és es ball que no és de ferrat. Amb els valsos, pasdobles i masurques hi ha contacte entre els balladors, i al ball de bot no en tens, perquè es tracta de jotes, mateixes, boleros i fandangos. Són balls en què es bota.

També se'ls deia balls de pagès, o de boleros. S'expressió «ball de bot» va començar a representar

una cosa concreta quan naltros vam posar aquest nom a es nostro primer disc.

MIQUELA: Tot plegat, són compassos ternaris que segons els combines et surt un bolero, una jota, un fandango o un copeo. Però no és el mateix ballar un bolero que una jota, com no és el mateix ballar un vals que un foxtrot. Cada ball té sa seva composició. Un que no els conegui, el primer dia no se n'adonarà de les diferències, però si hi intenta participar, descobrirà que cada ball té sa seva estructura, com qualsevol altre ball de música moderna.

Ara, cada poble té es seu aire, i cada grup té es seu estil. Fins i tot s'hi estan inventant nous punts, perquè es valor que ara té aquest moviment consisteix en que és viu i creix. Al principi, quan anàvem a s'escola, tothom ballava més o manco el mateix. Però avui en dia, com hi ha centenars d'escoletes, hi ha molta gent que practica es ball, s'hi inventen punts i el moviment s'enriqueix.

Hi pots trobar boleros, mateixes i fandangos dels més antics, que són com una tarja d'identificació de la música mallorquina, però a Jaén, per exemple, també tenen el bolero. Com va arribar aquest bolero aquí? En qualsevol moment de la història, qualsevol persona que savia tocar sa guitarra, segurament per una qüestió de feina, amb l'emigració, va viatjar entre un lloc i un altre.

Pel que fa a s'estil de cant de feina, està totalment embrancat amb es cant dels moros. Sa manera de cantar des camp té el seu orígen en els esclaus moros. És a dir, si aquí hi ha un moro que canta i tu el sents i vols cantar com ell, no ho faràs igual, et sortirà a la teva manera. A més, si resulta que aquest moro ve a fer feina des de València. Lleida o Saragossa i et canta cançons d'allà, tu les acabes aprenent, perquè mentre es treballa al camp no es pot fer cap altra cosa que cantar o escoltar. Així es va transmetre el testimoni oral d'aquestes cançons.

Miquela Lladó, veu i ànima de MÚSICA NOSTRA, en una actuació a Alboraia

PEP TONI: Tornant a es ball de bot, cap al 1800 i pocs va haver-hi una escola bolerística molt important, arran de sa revolució francesa i de s'ocupació napoleònica.

MIQUELA: Es bolero era un ball de saló, dirigit a una classe social més alta, mentre sa jota i sa mateixa eren balls populars. És clar que molts autors de balls populars copiaven els que feien els rics. Però si vols cercar qui és i d'on ve aquella persona que ens va dur un bolero a s'illa, això no ho trobaràs. Ara bé, si estudies sa relació entre moviments migratoris de Mallorca, podràs comprovar quins tipus de cançons i balls s'hi feien.

ELS INSTRUMENTS POPULARS

PEP TONI: Encara que després de sa guerra molts xeremiers van deixar de trocar, la xeremia no va morir mai. Sa majoria de xeremiers havien caigut en es folklorisme total i feien ses quatre peces populars. Però sempre, sempre se n'han tocat, de xeremies, perquè cap al 1975 encara hi havia 30 o 40 persones grans que ho feien.

És llavors quan sortim els XEREMIERS DE SA CALATRAVA, amb Pep Rotger i jo. Allò era un moviment que començava de nou: no teníem instruments, cercàvem cançons, anàvem a casa dels xeremiers vells a sopar amb ells i a fer sa vetlada... Ens va anar de molt poc, perquè si els músics desapareixien, també desapareixerien els luthiers i només s'hi farien instruments de pega per als turistes. Per això, jo, es primer tamborino me'l vaig fer amb un pot de detergent Persil i un bocí de pell. Després he acabat fent xeremies. Però ara hi ha més gent que s'hi dedica. Hi ha de tot.

Amb els guitarrons va passar el mateix. Sense constructors, vam haver d'importar guitarrons de jota des de la península. Però al 1980 i escaig, un luthier de Palma va atrevir-se a fer un parell de guitarrons mallorquins i a partir d'aquí va començar una nova fornada de s'instrument.

De castanyetes, tothom en tenia a casa, i no ha costat de recuperar-les. I respecte a sa ximbom-

ba, era i és tan popular que mai no ha estat en perill de desaparéixer. És s'instrument obligat per acompanyar ses glosses.

MIQUELA: Ses glosses es canten amb sa ximbomba i sa botella d'anís, perquè són els instruments que hi tenies més a l'abast. Quan es muntava qualque sarau, com que no hi havia prou sonadors disponibles, sa gent s'hi aplegava i cantava ses glosses. N'hi havia sobre les celebracions festives i també hi havia ses glosses picants, més crítiques, que s'improvisaven sobre sa marxa. Encara en queden, de glossadors als pobles, amb una gran capacitat per improvisar. Però ara, quan se n'organitzen trobades, semblen concursos.

MÚSICA NOSTRA al CAT (1999).

EL GRUP

PEP TONI: Sa primera de MÚSICA NOSTRA va ser cap al 8 i 9 de maig del 1981, a es Trui Centre, un bar que hi havia davant sa Llotja, a Palma. Vam cridar els quatre amics de torn i hi va anar molt bé. A partir d'aquí ens van començar a sortir actuacions, i amb l'aparició del primer disc, *Ball de bot*, el 1982, va venir s'esclat fort des grup.

MIQUELA: No volíem fer un grup de cançons antigues, amb continguts desfassats per sa gent d'ara. Els arguments de ses cançons han de canviar perquè si no, no arribes a sa gent, i cal que se'n puguin sentir identificats. Jo crec que sa gràcia està en combinar un material antic amb ses possibilitats que t'ofereix sa tècnica actual, amb ses melodies, amb sa manera de cantar i amb es nou vocabulari d'avui en dia.

PEP TONI: Després van venir altres discos: *Vetlades d'antany*, amb cançons tradicionals; *Va de jota* i *Ball a sa plaça*, que eren de ball, i un recopilatori que resumia els nostros quatre primers treballs i tancava sa primera època des grup.

MIQUELA: A partir del següent disc, *Giravolt*, ja és una altra història: hi ha noves idees i canvis en es grup, treballem més sa producció, hi apareixen artistes convidats... De vegades no et planteges ses coses, però acabes trobant-te en un estat de maduresa musical i amb una manera de sabre fer ses coses que veus que ha arribat es moment d'adoptar una postura d'anar a més, una ambició enriquidora de veure que, com a músics i com a persones, anem creixent.

Que intentes fer lletres, músiques i cançons? Sí, però sempre mirant endavant. Si també miram cap enrere és perquè cal mantenir una tradició i una cultura. A mi m'agrada molt veure sa gent ballant jotes, mateixes, boleros i fandangos que estan fets d'ara. Estan ballant coses noves i no tindran perquè escoltar durant vint anys més tot el que cantaven els padrins, que és un repertori que està molt bé que hi sigui, però sa gent ha de menester coses noves, coses bones, ben fetes, ben tractades i ben evolucionades.

PEP TONI: Sa «Jota de sa guitarra», sa «Jota des guàrdia», es «Bolero de ses dues voltes»... D'aquestes tres cançons. podem dir que són fetes a Mallorca i estan popularitzades. Tothom les coneix i ens les demanen. Però hem de dir que els boleros mallorquins no són mallorquins. Naltros els hem aportat sentit mallorquí, una mallorquinitat claustrofòbica, però de collita pròpia, feta per una persona

Ballada amb MÚSICA NOSTRA (abril de 2000).

que saps qui és. Qualque dia no sabrem qui són els seus autors, però se sabrà que estan fets a Mallorca.

Es bolero mallorquí no és original de Mallorca, ni sa jota mallorquina és original de Mallorca. Tot el que es ballava abans era producte d'un espanyolisme que ens va venir de fora. Ara tot allò ja ha sigut absorbit, totalment assimilat. I a partir d'aquí s'ha començat de nou.

MIQUELA: Això és una servitud que es paga. Com a autora, si jo vull fer música popular, he d'assumir que qualque dia sa gent no sabrà que sa «Jota de sa guitarra» l'ha feta na Miquela. M'és ben igual. Jo ja sé que l'he feta jo. Però et dóna molta alegria veure que estàs ficada dins aquest procés que defenses, que és la música popular, quan es poble se la fa seva, aquesta cançó. Hi ha agrupacions que graven ses primeres maquetes o discos, i em demanen si hi poden posar una jota meva. Això em fa sentir molt bé.

PEP TONI: Tornant a la història des grup, abans de *Giravolt* cal parlar de Siurell Elèctric. Aquell projecte va ser molt important per a la Miquela i jo. Ens vam posar a prova naltros mateixos. Va ser com un experiment. Era una idea que es podia tirar endavant amb MÚSICA NOSTRA, però ens vam estimar més separar ses dues qüestions. Com a conseqüència, d'aquí en sortiria una MÚSICA NOSTRA nova. A *Giravolt*, hi ha conceptes treballats per Siurell Elèctric.

MIQUELA: SIURELL ELÈCTRIC va tenir diverses formacions. Fèiem una música més elèctrica i més

Miquela Lladó (abril de 2000).

agosarada. És clar que era molt difícil de mantenir els dos grups alhora, en paral·lel, amb els seus respectius repertoris. Però tot plegat hi va influir decisivament, en el futur de MÚSICA NOSTRA.

PEP TONI: I també hi va influir, en sa música de Mallorca, perquè després van començar a sortir grupets que ja tenien una part des camí fet. Ja hi havia passat l'apissonadora.

MIQUELA: *Giravolt* va tenir la seva continuïtat amb *De dia i de nit*. Mai no hem tingut pressupost ni infraestructura per treure un disc cada any. Per això, quan gravem, ha de ser una cosa molt ben pensada. Quan vam aplegar prou material vam editar *De dia i de nit*, que té seus dos vessants: són temes de ball que també es poden escoltar com a cançons.

I es nostro últim disc és *En directe!* Durant un any vam durnos sempre a tots els concerts un aparell per fer grabacions de sa taula de so. Després vam fer una tria dels temes i ens ha sortir una mica de barreja, amb coses rabiosament actuals, temes nous i temes d'allò més tradicionals. És un combinat de balls i cançons.

EL PRESENT (I EL FUTUR)

MIQUELA: Naltros mos consideram un grup molt responsable des públic que hem arribat a fer. Tenim un públic immens, quantitat de gent que mos ve al darrere, gent molt bona que ens dóna suport i ens estimula a tirar endavant. I per una altra banda, som conscients que hem assolit un bon nivell, una qualitat musical. Estem capacitats per anar a qualsevol lloc que mos demanin. No hem anat mai enlloc que haguem quedat malament, al contrari. Però, què passa? Passa que no estem dins sa roda des mercat, ni fem *pasillos*, ni tenim agent artístic. Naltros sabem que som bons, però no en tenim, de repercussió. Sa nostra situació és com la des sastre que sap que ha fet es millor vestit del món, però no es ven a ses botigues.

PEP TONI: Sa nostra dedicació a MÚSICA NOSTRA no pot ser al cent per cent, no pot ser de professionals. Això determina s'existència des grup, perquè no podem deixar durant quinze dies seguit ses feines o els compromissos que tenim.

MIQUELA: Jo crec que hem arribat a un bon equilibri entre sa vida dins des grup i sa vida privada de cadascú. Aquest equilibri ha sigut definitiu per s'evolució des grup, perquè quan trobes allò que més o manco et dóna un benestar i et sents realitzat musicalment, què més vols?

PEP TONI: A Mallorca sempre hi haurà música. Es ball de bot està curat, en té per molts d'anys. Com a mallorquí em preocupa molt més el que està passant amb sa construcció, que no en paren de construir. Mallorca està molt amenaçada.

Hi ha molta gent que lluita per sa música i sa cultura, però si ses persones que tenen es poder no fan una aposta ni prenguin consciència de sa destrucció, de com s'estan carregant s'illa... Això és el que no pot ser!

Ara hi ha esperances amb es Govern insular de coalició. Però, per exemple, amb es cas de ses cases i ses terres que es venen als alemanys, cal que es faci una llei que determini qui pot vendre propietats a qui, i que obligui a demostrar que es comprador viu a Mallorca.

MIQUELA: Pel que fa al present de la música tradicional a Mallorca, hi ha molts grups nous, i n'hi ha força que segueixen s'empremta de MÚSICA NOSTRA. Però en general falta un punt de creativitat. Hi ha molta arrencada de cavall i aturada d'ase, perquè és molt difícil reunir cinc o sis persones per fer un grup i caminar plegats un munt d'anys. És una feina molt dura. Una relació humana dins un grup suposa molt d'esforç, molta tolerància.

DISCOGRAFIA DE MÚSICA NOSTRA

BALL DE BOT (1982)

A començaments dels vuitanta, a Mallorca, com a tants altres llocs, l'objectiu és tan evident com ambiciós. Cal tornar al poble allò que és del poble, en la seva llengua, i fent-lo partícep d'uns costums, d'unes festes, que li havien estat manllevats. Així, el primer disc de MÚSICA NOSTRA és un recull de tonades ballables d'allò més tradicionals: jotes, boleros i mateixes, a més del «Parado de Selva» i el copeo «So de sa pastera», que esdevindrà una de les primeres peces clàssiques del grup, juntament amb la popular «Jota marinera». De les dinou composicions incloses, nou són instrumentals, i tan sols en dues ocasions hi apareixen les firmes de Miquela Lladó –«Jota de sa guitarra»– i Pep Toni Rubio –«Bolero de Santa Maria».

VETLLADES D'ANTANY (1983)

Com a complement al treball anterior, MÚSICA NOSTRA centra el contingut del seu segon disc en el cançoner popular mallorquí. Per això, *Vetllades d'antany* està dedicat a les cançons «que se sentien quan el nostre poble encara passava bones vetlades cantant». Tots els temes són tradicionals, i entre ells destaquen un parell de romanços, «La dama de Mallorca» i «La ciutat de Nàpols», unes glosses acompanyades de ximbomba, «Ses panades»; una cançó de bressol, «Vou veri-vou»; i una altra peça que el grup ha mantingut fins avui en el seu repertori, «Però Bernat». De temes instrumentals, només n'hi ha un: unes «Corregudes» de xeremies.

VA DE JOTA (1985)

Malgrat el que indica el seu títol, no tot són jotes en aquest disc. MÚSICA NOSTRA insisteix en els pròposits de la seva primera producció i destina *Va de Jota* a tots aquells que fan «d'es ball una festa, i no un espectacle», i a més del ball protagonista també hi inclou fins a cinc boleros, una «Mateixa felanitxera» i dos fandangos menorquins: «L'amo de Son Carabassa» –que ara ha recuperat S'ALBAIDA– i «Sa somereta». Entre les setze composicions, n'hi ha sis d'instrumentals, i la Miquela Lladó comença a destacar com a compositora, amb tres cançons pròpies, mentre Toni Roig debuta com a autor firmant el «Bolero de sa Morena».

BALL A SA PLAÇA (1988)

«Sa Plaça» és la de Cort, l'ajuntament de Palma. Allí, al centre de la capital mallorquina, vol situar MÚSICA NOSTRA el repertori de ball que presenta aquest disc, dedicat a la memòria del membre del grup desaparegut Enric Busquets, que és substituït per un altre violinista, Bernat Cabot, mentre un nou guitarrista, Toni Pastor, s'hi incorpora en el lloc del xeremier Pep Rotger. Dels tretze temes inclosos, només quatre són instrumentals i vuit tenen música i/o lletra signades per Miquela Lladó, Pep Toni Rubio i Toni Roig. Un cop més, les jotes, els boleros, els fandangos, les mateixes i un copeo de Manacor, constitueixen el cos d'un disc que tanca la primera etapa –resistent i, alhora, recuperadora– de la formació.

DEU ANYS (1990)

Fins a trenta temes apareixen en aquest disc recopilatori de MÚSICA NOSTRA que resumeix els seus primers quatre treballs. A *Deu anys*, la presència de les composicions d'origen popular i, concretament, de les incloses al disc de debut del grup és força majoritària. No obstant, l'obra és prou representativa de la tasca duta a terme per la formació durant la seva primera dècada d'existència. Els seus autors no ho saben encara, però *Deu anys* representarà un punt i apart en la seva carrera, i fins i tot en la de la música tradicional mallorquina. A partir d'ara, tot serà diferent.

GIRAVOLT (1992)

El gran salt endavant de MÚSICA NOSTRA es produeix el 1992 amb un disc que revela un grau de maduresa fins llavors poc comú entre els grups de folk del país. Amb la marxa de Toni Roig, que és substituit pel baixista Jimi Torres, la formació dóna més pes a la seva base rítmica, mentre aprofundeix en els camins de la *ripproposta*, incrementant el nombre de composicions pròpies i convidant altres artistes illencs –Els Valldemossa, Tomeu Penya, Raphel Pherrer, Joan Bibiloni, Víctor Uris– a participar en aquest *Giravolt*. El repertori s'hi diversifica entre balls i cançons, i pràcticament no sobra cap tema. Posats a destacar-ne un, per la representativitat illenca i la seva projecció mediterrània, ens quedem amb el «Parado de Valldemossa».

...DE DIA I DE NIT (1996)

Quatre anys han de passar fins a l'aparició de *...De dia i de nit*, un treball que

MÚSICA NOSTRA. ...De dia i de nit *(1996).*

insisteix en els descobriments fets a *Giravolt*, però sense convidats; si de cas, un nou fixatge: el guitarrista Pep Balaguer. Cançons que es poden ballar i balls que es poden escoltar integren un disc amb dues cares que no s'oposen, sinó que es complementen. Miquela Lladó es confirma com a lletrista i principal compositora del grup, i demostra la seva capacitat creativa amb temes com el «Fandango des tres amors». Com a detall anecdòtic, el disc inclou una mena de *max-mix* de balls populars encadenats que sembla concebut per posar a prova els balladors més compulsius.

EN DIRECTE! (2000)

Uns altres quatre anys separen aquest disc de l'anterior. *En directe!* és, com assenyala el títol, un recull de temes vells i nous enregistrats a diverses poblacions mallorquines, i pretén recollir l'ambient de festa que es viu a les actuacions de MÚSICA NOSTRA, que amb el temps han esdevingut massius balls de bot. El grup amplia els seus horitzons musicals, obrint el repertori a la tradició del País Valencià i d'Escòcia, i posant a prova la veu de Miquela Lladó amb una excel·lent versió de «Pensa en mi», d'Agustín Lara i popularitzat per Luz Casal. Però no tot són novetats, també hi reapareixen antigues cançons del grup, com «Jota marinera», «Però Bernat» i «Sa pastera», i s'hi recuperen un poema de Guillem d'Efak i un antic romanço, el de Na Catalina.

I A MÉS...

MIQUELINA LLADÓ (1967)

Molts anys abans de la fundació de MÚSICA NOSTRA, una joveníssima MIQUELINA LLADÓ debutava en el món de la nova cançó amb un disc petit de quatre temes –un *epé*–, tots firmats per ella i un dels quals, «El trobador», apareixeria més endavant en un dels compactes recopilatoris que es van fer amb el catàleg del segell Edigsa. Però la incipient i prometedora carrera de Miquela seria sacrificada per altres prioritats de caire laboral i familiar. No obstant, l'artista que batega dins seu acabaria tornant a l'activitat, temps després, en el seu doble vessant de compositora i cantant.

MARUSA CANO
La terra parla – Cançons de Mallorca (1980)

La cantant MARUSA CANO va enregistrar un sol disc, però aquest treball va ser capdal per a l'evolució de la música folk a Mallorca a partir del 1980. A *La terra parla* trobem les primeres petjades del llarg camí que poc després seguiria MÚSICA NOSTRA. Per això és fonamental destacar la presència de Pep Toni Rubio al grup que acompanya la vocalista, juntament amb Raphel Pherrer i Bru Cabot. Moltes de les cançons tradicionals posades al dia, per prime cop, en aquest disc seran recuperades més tard per MÚSICA NOSTRA i altres grups mallorquins, com ara el «Parado de Valldemossa», «Toni Moreno», «Jota marinera», «Sa ximbomba» o «Sa pastera».

SIURELL ELÈCTRIC (1987)

El procés de maduració que va viure MÚSICA NOSTRA durant la transició entre els 80 i els 90 no es podria explicar sense l'existència de SIURELL ELÈCTRIC, la formació paral·lela que van engegar Miquela Lladó i Pep Toni Rubio amb la companyia de tota una secció rítmica d'estil rocker, amb Toni Pastor –posteriorment integrat a MÚSICA NOSTRA– i uns teclats, un baix i una bateria que van tocar diversos músics. Al disc homònim d'aquest grup, el folk-rock elèctric heretat dels 70 es fa palès en agosarades versions de «Ses porqueres», «Sa ximbomba», «Toni Moreno» o «Ses penades». També hi ha temes populars de Menorca i d'Eivissa, mentre Miquela i Pep Toni només firmen, respectivament, una lletra i una música.

XEREMIERS DE SA CALATRAVA (1988)

Quan ja portaven dotze anys tocant junts, els XEREMIERS DE SA CALATRAVA, és a dir, dos dels fundadors de MÚSICA NOSTRA, Pep Toni Rubio i Pep Rotger, van demostrar la seva versatilitat com a multiinstrumentistes amb aquest disc, que recrea algunes de les tonades populars que el duet havia interpretat arreu dels Països Catalans, a cercaviles, balls i festes de tota mena. «Creiem que així també es pot fer País», escriuen els autors del disc, compost per quinze temes, alguns d'ells prou coneguts, com «Ses porqueres», «Jota de Muro» o una bonica «Auborada de Pollensa», d'aires gallegs. Només hi ha una composició que no sigui tradicional: «Isam Al-Hawlani», firmada per Pep Toni, de clara influència arabitzant.

XIMBOMBA ATÒMICA
Cabres de plàstic (1996)

Per celebrar el seu vintè aniversari, els esmentats XEREMIERS DE SA CALATRAVA van muntar una banda que, en contra de totes les previsions, encara subsisteix: XIMBOMBA ATÒMICA és el projecte musical més ambicios que ha donat el folk mallorquí, ja que no és gens fàcil moure, ni a Mallorca ni a la península, una formació de música tradicional i festera de deu instrumentistes, entre els qui, a més de Pep Toni Rubio i Pep Rotger, trobem dos membres més de MÚSICA NOSTRA: Bernat Cabot i Pep Balaguer. Amb un repertori de ball marxós, que dóna protagonisme als instruments populars sobre una base rítmica pop-rockera, XIMBOMBA ATÒMICA s'apuntava a la fusió amb arrels, amb encerts com «Cercaviles de Muro a Nova Orleans», «Fritiño de popeiro» o, un altre cop, «Ses porqueres», a més d'una versió de «La balanguera» interpretada amb xeremies.